

Терещенко Ж. М., Пирог Г. В. Емпіричне дослідження особливостей мотивації волонтерів на матеріалах благодійної організації. Дев'яностомі економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки : матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції (м. Львів, Україна, м. Ополе, Польща, 29-30 травня 2025 р.) / редкол. : О. Патряк та ін. ГО "Наукова спільнота", WSZIA w Opolu. Львів, 2025.

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОТИВАЦІЇ ВОЛОНТЕРІВ НА МАТЕРІАЛАХ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Т
здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності «Психологія»
Пирог Ганна Володимирівна
доцент, кандидат філософських наук
доцент кафедри соціальної та практичної психології
Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

О

Волонтерство є важливим соціальним феноменом, що відіграє ключову роль у підтримці вразливих верств населення, особливо в умовах криз та воєнних конфліктів. У сучасних реаліях, коли українське суспільство стикається з викликами, спричиненими війною, діяльність волонтерів набуває особливого значення. Вони не лише забезпечують матеріальну допомогу, а й виступають джерелом психологічної підтримки та солідарності. Аналізуючи особистісні та соціальні фактори, що спонукають людей до волонтерської діяльності, можна побачити, як змінюється структура мотиваційних пріоритетів у період війни, як внутрішні потреби рухають волонтерів і які виклики вони долають у своїй діяльності.

К

Дане дослідження має на меті визначити особливості мотивації волонтерів благодійних організацій. Для досягнення мети та реалізації завдань дослідження були використані методи: теоретичні – аналіз науково-психологічної літератури; емпіричні – авторська анкета, тест для визначення ступеня задоволення головних потреб людини (за А. Маслоу), методика на визначення спрямованості особистості Б. Басса, методика «Діагностика індивідуальних цінностей» Шварца.

А

Для дослідження мотивації волонтерів була обрана благодійна організація «Захист дітей Чорнобиля» (м. Малин, Житомирська область), що надає психологічну, фінансову та гуманітарну допомогу дітям із соціально вразливих категорій, а також постраждалому населенню під час воєнних дій. Організація об'єднує переважно пенсіонерів із високим рівнем мотивації та емпатії, які, попри економічні труднощі та низький рівень добробуту, активно допомагають дітям і військовим, водночас стикаючись зі стресом, тривожністю та емоційним

вигоранням; відсутність молоді свідчить про її міграцію в пошуках кращих умов життя. У дослідженні взяли участь 69 волонтерів віком від 21 до 70 років, всі вони проживають у Поліському регіоні та активно залучені до діяльності організації.

Згідно результатів анкетування з початком війни на 50% збільшився кількісний склад волонтерів; вік значно помолодшав, у 61% респондентів рівень життя нижчий середнього, у 80% змінилися напрямки роботи волонтерів.

За результатами дослідження спрямованості особистості за методикою Б.Басса більшість волонтерів (65%) орієнтовані на власні потреби та амбіції, що сприяє їхній активності, але може знижувати рівень соціальної взаємодії, тоді як 18% прагнуть до спілкування, встановлюючи теплі стосунки та налагоджуючи емоційні зв'язки, а 17% сфокусовані на діяльності, проявляючи зацікавленість у вирішенні проблем і ефективному виконанні завдань, що забезпечує результативність роботи організації.

Дослідження потреб за методикою А. Маслоу показало наступні результати: у 49% досліджуваних на першому місці фізіологічні потреби, які включають їжу, воду, сон та безпеку здоров'я і є фундаментальними. Якщо цей рівень потреб має високі показники, це може свідчити про нестачу базових ресурсів або про те, що люди змушені зосереджуватися на питаннях виживання. У 23% респондентів найбільш актуальними є потреба в безпеці, що охоплює стабільність, захист та фінансову впевненість. Потреба у визнанні, що включає самоповагу, статус та досягнення, найбільш актуальна для 18% досліджуваних, які прагнуть до успіху, впливу або авторитету в професійній чи особистій сфері. Для 6% актуальні соціальні потреби, які включають спілкування, дружбу, любов та прийняття в суспільстві, що може свідчити про важливість міжособистісних зв'язків для респондентів або, навпаки, про нестачу соціальної підтримки. 4% респондентів мають потребу в самореалізації, що охоплює особистий розвиток, творчість та пізнання. Це свідчить про те, що людина вже задовольнила основні потреби і прагне до власного вдосконалення.

Дослідження цінностей за методикою Ш. Шварца показало, що найбільш поширеними цінностями є досягнення, безпека і прихильність (по 13% досліджуваних волонтерів). Це вказує на прагнення до стабільності та контролю в умовах воєнної невизначеності. Це вказує на прагнення отримувати конкретні результати, відчувати стабільність та залученість до соціальних зв'язків. Цінності самоорієнтації (виражені у 11% досліджуваних) свідчать про важливість особистісного розвитку для учасників, що волонтерська діяльність – не лише спосіб допомоги, а й можливість самореалізації. Цінності гедонізму (11%) та стимулювання (8%) вказують на важливість пошуку нових вражень та задоволення від своєї роботи волонтерів. Саморегуляція (10%) означає, що волонтери керуються внутрішніми цінностями та автономністю у прийнятті рішень, що є важливим в умовах нестабільності, коли необхідно швидко адаптуватися до змін та діяти ефективно.

Отже, результати дослідження показали, що мотивація досліджуваних волонтерів благодійних організацій включає спрямованість на власні потреби та інтереси, базові потреби фізіологічні та у безпеці, цінності досягнення, безпеки

та прихильності. Це відображає їхні глибокі психологічні потреби: прагнення досягнень і безпеки, пошук стабільності та контролю над власним життям, що зменшує відчуття невизначеності й тривожності, спричиненої війною. Прихильність та самоорієнтація підкреслюють значущість соціальних зв'язків та особистісного розвитку, адже волонтерство стає способом отримання емоційної підтримки.

Результати дослідження не лише доповнюють теоретичні аспекти мотивації, а й можуть бути корисними для організацій, які прагнуть покращити умови волонтерської діяльності та підвищити рівень її ефективності.

Література:

- алашов Е. М. Психологічна структура волонтерської діяльності як засобу самореалізації студентів. Наукові записки національного університету «Острозька академія». *Психологія і педагогіка*. 2013. №. 24. С. 12–16.
- айнілович Н. А. Чинники формування мотивації людини до здійснення волонтерської діяльності. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2012. №2. С. 53-59.
- оломієць Л. І. Психологічні особливості мотивації волонтерської діяльності. *Психологічний часопис : збірник наукових праць*. Київ, 2017. С. 79-90.
- ях Т.Л. Види мотивації до волонтерської діяльності. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. Т. 2, №15. С. 37-41.
- ирог А. Психологічна структура потреб політичної поведінки студентів і працюючої молоді. *Сучасні педагогіка та психологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень*. К., 2017. С. 109-112.
- ирог Г. В., Габрук К. С. Ціннісні компоненти соціально-політичної активності молодих українців і поляків. *Актуальні проблеми психології та педагогіки: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції*. Харків, 2019. С. 119-